



CAMFiC
societat catalana de medicina
familiar i comunitària



V Jornada de patologia cutània a Atenció Primària. La pell: comptem amb tu!

Universitat de Barcelona. Facultat de Biblioteconomia i Documentació

Carrer de Melcior de Palau, 140, 08014 Barcelona

17 de novembre del 2022 de 8.00h a 15.00h

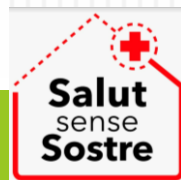
DOCTORA, EM PICA TOT !

Carme Roca

Metgessa de família EAP el Clot, Barcelona, ICS.



COCOOPSI - CAMFiC



www.camfic.cat

PINZELLADES DE:

- Clínica
- Diagnòstic diferencial
- Mètodes diagnòstics



Diagnòstic

Prurit intens de predomini nocturn;

- Apareix a les 2-4 setmanes a la primoinfecció (reacció hipersensibilitat) i immediatament a les reïnfeccions.

Lesions específiques:

- Solc acari → Lesió lineal (o zig-zag) sobre elevada de 5-15mm.
- Eminència acarina → Formació sobre elevada, uns mm per davant del solc.
- Vesícula perlada → laterals dits.

Lesions inespecífiques:

- Excoriacions, impetiginitzacions.
- A la zona genital poden aparèixer els nòduls escabíotics (pàpules o petits nòduls molt pruriginosos), que poden persistir setmanes després de la infecció (per reacció inflamatòria localitzada front al paràsit).



Nòduls escabíotics persistents a gland.
Font:
Dra Alba Martínez @lapellcamfic

Dermatoscòpia:

- Signe de l'ala delta.



Solc acari i cap del sarcoptes
Font: @lapellcamfic



Sarna crostosa o noruega

- Infestació molt agressiva.
- En **immunodeprimits** (VIH, leucèmies, corticoides potents) i/o mal nodrits.
- Risc de contagi molt elevat.
- **No respecta pol ceàlic.**



Observem lesions crostoses i múltiples sarcoptes a cada solc.
Font: Dra Alba Martínez @lapellcamfic



Tractament:

- Permetrina tòpica + ivermectina oral (200 mcg/kg dies 1, 2 i 8 (i valorar continuar els dies 9, 15, 22, 29).

Bibliografia

Robert L, Diego L. Permetrina, Ivermectina. ¿Cuál es el tratamiento de elección de la sarna? BIT. Vol. 30, núm. 8, 2019.
Salavastru CM, Chosidow O, Boffa MJ, Janier M. Tiplica GS. European guideline for the management of scabies. J Eur Acad Dermatol Venereol. 2017.



Sarna o escabiosi

Infestació per ectoparàsit *Sarcoptes Scabiei*

Contagi exclusivament entre humans per contacte perllongat pell amb pell.

Els animals no propaguen la sarna humana. Un animal amb sarna NO pot transmetre-la a una persona, donat que es tracta de variants d'àcar diferents.

Pot afectar persones de qualsevol edat, origen, condició social o hàbits higiènics.

Malaltia desatesa, s'estima que, en qualsevol moment en què es calculi, la xifra de persones a tot el món que pateixen sarna és de 200 milions.

Fins al 10% dels nens de les zones amb pocs recursos es veuen afectats per la sarna.

Infradiagnòstic, retard diagnòstic i errors al tractament són freqüents.

Autors/res: Alba Martínez Satorres
Carme Saperas Pérez
Marta Arcarons Martí
Francisco Javier Fernández Segura
Carme Roca Saumell
Núria Serre Delcor
Mireia Serrano Manzano



En representació de la Comissió de Cooperació i Salut Internacional i del Grup de treball de Dermatologia de la CAMFiC

Amb el patrocini de:

GalenicumDerma



REFLEXIONS SOBRE:

• Prejudicis

• Tractament amb una dosi de sentit comú



Tractament dels casos i dels contactes

- Tractar **convivents i contactes sexuals**, de les últimes 8 setmanes prèvies a l'inici dels símptomes.
- Tractament SIMULTANI DE CONVIVENTS dins les mateixes 24h
- **Evitar relacions sexuals** fins passades 24 hores post tractament.
- Evitar contacte social 24h: escola, feina, valorar necessitat d'IT.
- És important **explicar bé el tractament i les mesures** a prendre i assegurar-se que s'ha entès.
- Fer suport emocional.



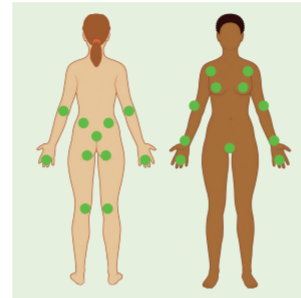
Mesures higièniques

La sarna també es pot transmetre de manera indirecta mitjançant fòmits (objectes), com ara la roba de vestir, roba de llit o les tovalloles contaminades recentment, ja que els àcars poden sobreviure fora del cos humà entre 2 i 4 dies. Per tant és **imprescindible**:

- Rentar amb aigua calenta (>60°C) o bullir la roba en contacte amb pell o evitar el seu contacte amb pell almenys 72 hores.
- Aquelles coses que no es puguin rentar (sabates, cinturons...), posar-los en una bossa tançada durant 5-7 dies.
- Desinfecció de superfícies amb lleixiu.



Permetrina tòpica al 5%



Aplicar a tot el cos insistent a les zones d'afectació més freqüent. (marcades amb verd). Font: @lapelcamfic

1. Canviar llençols, pijama...
2. Tallar ungles.
3. Dutxa amb aigua calenta.
4. Aplicar la crema del coll fins als peus, insistent en plecs, mans, sota les ungles i genitals.
5. En immunodeprimits, ancians i nens tractar també al cap, especialment darrera les orelles.
6. No rentar-se les mans o tornar a aplicar-hi crema.
7. Deixar actuar tota la nit (8-14h) (dormir amb pijama net).
8. Dutxar-se amb aigua tèbia.
9. Rentar tota la roba, llençols, etc.
10. Repetir-ho TOT al cap de 7 dies.

D'elecció en embarassades i durant la lactància perquè s'absorbeix molt poc a través de la pell i s'elimina ràpidament.
Evitar contacte amb ulls, mucoses o ferides.



Ivermectina oral

Tractament de segona línia en casos que no van bé o no podem aplicar permetrina:

- Brots epidèmics: residències, centres de dia...
- Situacions socials que dificultin la realització del tractament tòpic (sempre assegurar abans l'aplicació de mesures d'higiene o fracassarà el tractament).
- Casos complicats o resistents.
- 200 mcg/kg en dosis única.
- Repetir a la setmana.
- Les mesures no farmacològiques són imprescindibles.
- Efectes secundaris sobretot a nivell renal, tenir en compte comorbiditats.
- Evitar en persones procedents de Loa Loa.



Encara pica!

- El prurit pot persistir 2-6 setmanes. Així com els nòduls escabiòtics.
- Cal advertir al pacient i tractar, si cal amb emol·lients i antihistamítics.
- Control a les 4 setmanes. Descartar reinfecció per convivents o tractament inadequat.
- **Abans de pensar amb resistències** al tractament descartar errors:
 - no aplicar bé la crema
 - rentar-se les mans o genitals durant la nit (cal tornar-la a aplicar si anem al wc)
 - no fer les mesures d'higiene de roba i fòmits
 - no tractar contactes
 - reinfecció...



ENS POSEM EN CONTEXTE

La Sarna o Escabiosi:

- és una parasitosi produïda per l'àcar *Sarcoptes scabiei variant hominis*
 - afecta **exclusivament** al ser humà.
- **Parasitosi:** malalties causades per protozous, helmints i artròpodes.
 - **Artròpodes:** animals invertebrats dotats d'exoesquelet. Inclouen els insectes, aràcnids, els crustacis i altres.
 - **Àcars:** subclasse d'aràcnids.

Infestació -- **Infecció**



1. Prurit:

- Intens, de predomini nocturn, generalitzat, però típicament respecta el pol cefàlic (excepte en nens i gent gran).

2. Ambient epidemiològic: **afectació de contactes**

3. Lesions cutànies:

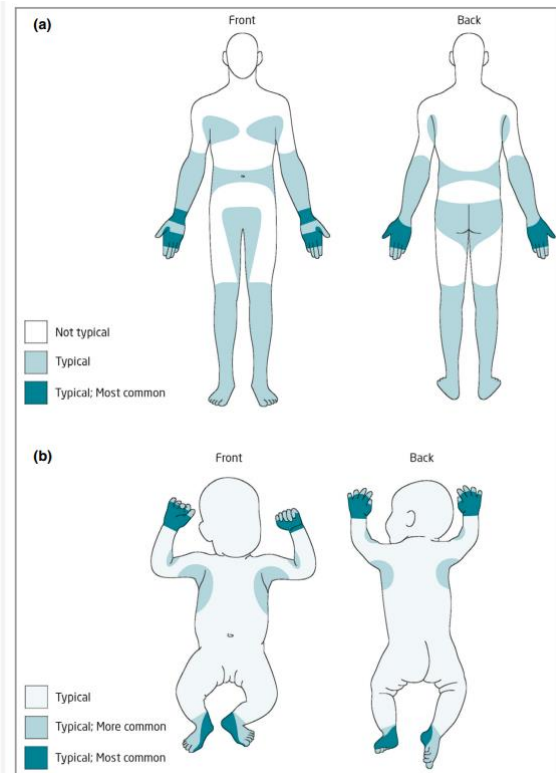
- Solc acarí, eminència acarina, pàpules perlades
- Nòduls escabiòtics
- Signes de rascat, excoriacions

Clínica

Els àcars de la sarna **tendeixen a evitar zones amb una alta densitat dels fol·licles pilosebàcics.**

Les localitzacions més freqüents on trobar:

- Solcs i eminències acarines -- a les **mans** (espais interdigitals), **canells** i **peus**
- Pàpula perlada – al lateral dels **dits**
- Nòduls escabiòtics -- als **genitals, glutis** i **zona periumbilical**



Engelman D, Yoshizumi J, Hay RJ, Osti M, Micali G, Norton S, *et al.* The 2020 International Alliance for the Control of Scabies Consensus Criteria for the Diagnosis of Scabies. *Br J Dermatol.* 2020 Nov;183(5):808-820. doi: 10.1111/bjd.18943. Epub 2020 Mar 29.



La Núria, te 60 anys i consulta al
CAP per picor des de fa 7 dies.

- *doctora, em pica tot!*



El Joan, te 32 anys i aprofitant que va a un menjador social, consulta per picor des de fa 7 dies.

- vinc perquè em pica tot!



El Manel te 32 anys, consulta
per picor, des de fa 7 dies.

- *doctora, em pica tot!*



Picor Diagnòstic diferencial

La Núria
60 anys



El Joan
32 anys



El Manel
32 anys



Xerosi cutània
Dermatitis atòpica
Urticària
 Psoriasi
 Èczema de contacte
 Picades d'insectes
 Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques
Escabiosi
 Excoriacions psicògenes
 Algunes malalties ampul·loses

Escabiosi
Picades d'insectes
Excoriacions psicògenes
Xerosi cutània
 Dermatitis atòpica
 Urticària
 Psoriasi
 Èczema de contacte
 Algunes malalties ampul·loses
 Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques

Xerosi cutània
Dermatitis atòpica
Urticària
Escabiosi
 Excoriacions psicògenes
 Psoriasi
 Èczema de contacte
 Picades d'insectes
 Algunes malalties ampul·loses
 Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques



Prejudicis

<p>La Núria 60 anys</p> 	<p>El Joan 32 anys</p> 	<p>El Manel 32 anys</p> 
<p>Xerosi cutània Dermatitis atòpica Urticària Psoriasi Eczema de contacte Picades d'insectes Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques Escabiosi Excoriacions psicògenes Algunes malalties ampul·loses</p>	<p>Escabiosi Picades d'insectes Excoriacions psicògenes Xerosi cutània Dermatitis atòpica Urticària Psoriasi Eczema de contacte Algunes malalties ampul·loses Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques</p>	<p>Xerosi cutània Dermatitis atòpica Urticària Escabiosi Excoriacions psicògenes Psoriasi Eczema de contacte Picades d'insectes Algunes malalties ampul·loses Causes sistèmiques: alteracions renals, hepàtiques, neoplàsies hematològiques</p>

- ❑ La sarna és cosa de joves
- ❑ La sarna és cosa de pobres
- ❑ La sarna és deguda a la poca higiene

❑ La sarna es transmet pels animals

¿Brote de sarna en los probadores de ropa?: el bulo que corre por TikTok



Contagi

La sarna es transmet per contacte directe i perllongat amb la pell d'una persona infestada.

Transmissió indirecta mitjançant fòmits, ja que els àcars poden viure fora del cos humà entre 2 i 4 dies.

El període d'incubació és d'unes **2 a 6 setmanes** (primoinfestació) i d'1 a 3 dies (en les reinfestacions)



Contagi

- El risc de transmissió augmenta amb :
 - ▣ la durada (s'estima que la durada mínima del contacte ha de ser d'uns 15-20 minuts)
 - **un contacte físic breu, com una encaixada de mans, una abraçada o una exploració física, no suposa risc de contagi**
 - ▣ la freqüència del contacte
 - ▣ el nombre d'àcars a la pell de la persona infestada
 - **Sarna clàssica**, la persona infestada pot tenir una mitjana de 10-15 àcars
 - **Sarna crostosa o Noruega**, poden haver-hi milions d'àcars.



~~Prejudici—~~

~~La sarna és cosa de joves~~



A nivell mundial, els infants són els més afectats.

Brots en residències d'avis, en hospitals, en escoles,
en presons...

La sarna pot afectar a persones de qualsevol edat



~~Prejudici—~~

~~La sarna és cosa de pobres~~



La sarna es transmet per contacte directe i perllongat pell a pell

L'amuntegament, les relacions sexuals, la convivència, ser cuidador d'altres persones (treballadors d'institucions tancades, sanitaris, mestres...) poden ser risc de contagi.

La sarna pot afectar a persones de qualsevol condició social



~~Prejudici—~~

~~La sarna és per poca higiene~~



Els àcars de la sarna són resistents a l'alcohol i al sabó

La sarna pot afectar a persones amb qualsevol tipus d'hàbits higiènics.



~~Prejudici~~

~~La sarna es transmet pels animals~~

La sarna pot afectar a més de 100 espècies d'animals diferents.

Una persona es pot contagiar de sarna animal:

- clínica autolimitada d'eritema i picor
- no es podrà transmetre a un altre humà

Els animals no propaguen la sarna humana.



Prejudicis

LA NÚRIA



La Núria, te 60 anys i consulta al CAP per picor des de fa 7 dies.

- Durant un cap de setmana va cuidar a la seva neta d'1 any i mig
- Brot de sarna a la llar d'infants
- El seu fill i la seva jove li van comentar.



Prejudicis

EL MANEL



El Manel te 32 anys, consulta per picor, des de fa 7 dies.
- doctora, em pica tot!

- El Manel viu sol.
- Una de les seves parelles sexuals el va trucar fa unes setmanes per explicar-li que tenia sarna i que potser ell s'ho hauria de mirar.
- El Manel va pensar que si es trobava bé, no era necessari.

La sarna com a ITS

Si te una ITS en pot tenir més -- Despistatge d'ITS

Tractament dels contactes, dels 2 mesos previs



Prejudicis

EL JOAN



El Joan, te 32 anys i aprofitant que va a un menjador social, consulta per picor des de fa 7 dies.

- Des de fa gairebé 2 anys dorm i viu al carrer.
- Però fa 2 mesos que dorm en una tenda de campanya que comparteix amb 3 persones més.



El diagnòstic és bàsicament **clínic**

La detecció dels solcs acarins és patognomònica

❖ Dermatoscòpia - solc acarí i imatge en ala delta

❖ Test de la tinta



CAP el Clot

Dermatoweb.net

❖ Test de Muller (requereix microscopi)



Tractament amb una dosi de sentit comú



Mesures d'higiene, per eliminar els àcars dels fòmits.

Potser no sempre serà possible

Mobilitzar recursos: ONGs, robers, dutxes

Agents socials



Sense pressa, sense pausa:

- **Assegurar al màxim que es faci el tractament farmacològic ben fet (pacient i convivents/contactes)**
- **Mesures higièniques**





Qualsevol edat

Qualsevol condició social

Qualsevol tipus d'hàbits higiènics

Els animals no la transmeten



Moltes gràcies